

Школско такмичење из Српског језика – матерњег
6. фебруар 2026.

5. категорија – IV (четврти) разред средње школе

ЛОЗИНКА

(петероцифрени број и реч)

БОДОВИ		
остварени број бодова	укупан број бодова	проценат решености (%)
	40	

1. Испит се састоји од 40 питања и решаваш га 90 минута.
2. Пре почетка решавања испита треба пажљиво да попуните листић са лозинком.
3. Лозинку са листића препиши на прву страницу испита.
4. Након што попуниш листић са лозинком, спреми га у коверту.
5. Пажљиво прочитајте испитне задатке и упутства за њихово решавање.
6. Решења уписујете на предвиђена места у испиту. Користите искључиво хемијску оловку која пише плавом или црном бојом.
7. Испит пишите искључиво писаним, не штампаним словима, правописно и граматички тачно те читко. Нечитки одговори бодоваће се са нула (0) бодова.
8. Током решавања испита можете се користити папиром за концепт који Вам је додељен од Школске комисије и оверен печатом школе. Одговори у концепту се не вреднују. Након завршетка писања тај папир се предаје Школској комисији и чува са другом документацијом такмичара.
9. Исправљени одговори се вреднују само ако је погрешно написан одговор стављен у заграду и прецртан једном водоравном линијом, а поред тачно написаног одговора стављени Ваши иницијали / почетна слова имена и презимена такмичара (скраћени потпис, а не пуно име и презиме).
10. Када решите задатке, проверите одговоре. Испит предајте члану Школске комисије.
11. После објаве привремене ранг-листе имате право увида у испит и право на писану жалбу.

Желимо Вам много успеха!

Школска комисија:

1. _____ (председник Школске комисије)
2. _____ (члан Школске комисије)
3. _____ (члан Школске комисије)

У следећим задацима од више понуђених одговора само један је тачан. Заокружите слово испред тачног одговора. Тачан одговор доноси један бод. Задаци од 3. до 8. односе се на полазне текстове.

1. На шта се односи следећи опис: „То је књижевни поступак којим се на подругљив и духовит начин изражава оштра осуда неког друштва или људских мана”?

- A. на сатиру
B. на алузију
B. на гротеску

	1
--	---

2. Како се зове врста лирске песме која је прожета тужним и сетним расположењем?

	1
--	---

Задаци с полазним текстом

Пажљиво прочитајте полазни текст и одговорите на питања о њему.

Утеха

„Ако нисмо заједно по априлској газили триви
сачекаћемо заједно прве мирисе снега.
Ја волим више зиме чистоту мирну
од болеснога дана пролећњега
кад руке без страсти не могу да се дирну.

Живећемо заједно свечане дане
кад душа почиње тихо да сазрева,
и бивају пуне плода њене гране,
и о вечности већ крадом снева.

Смејаћемо се заједно у вечерње часе
кад се човек смеје тише и ређе.
Волећемо се кад почињу да се
живота овог сагледају међе,
кад љубавници постају једно другом
пријатељи благи и браћа.
Растаћемо се само пред путањом дугом,
са које не може да се пише, ни да се враћа.”

Десанка Максимовић

3. На шта се односи метафора „априлска трава”?

- A. на страст
- B. на ливаду
- B. на младост

	1
--	---

4. Која се од наведених тврдњи односи на полазни текст?

- A. Љубав ће се остварити након смрти.
- B. Лирски субјекат је разочаран у љубав.
- B. Љубавници ће бити заједно у позним годинама.

	1
--	---

5. Шта значи реч „међа” у стиховима:

„Волећемо се кад почињу да се/
живота овог сагледају међе”?

- A. успеси
- B. границе
- B. пролећа

	1
--	---

Пажљиво прочитајте полазни текст и одговорите на питања о њему.

„Једна песма објављена у „Новом београдском дневнику” 1887. донела је две године робије њеном аутору Браниславу Нушићу. Инспирација за ову песму биле су две сахране – мајке пуковника Драгутина Франасовића и мајора Михаила Катанића. Два погреб, у размаку од неколико дана, уморасала су београдску чаршију. На првом су били краљ Милан и цела влада, а на другом цео Београд, али без краља и владе. Многи су шапатом и гласно критиковали краља Милана и чланове владе, јер заслуге мајора Катанића су биле добро познате целој Србији. Овај храбри ратник је у рату од 1877. до 1878. добио много српских одликовања и руски орден Светог Станислава трећег реда. Његовој неустрашивости и срчаности дивили су се чак и непријатељи. После пораза на Нешковом вису, рањен и немоћан, пао је у руке непријатеља. Али и они су ценили хероја, те је у заробљеништву произведен у чин пешадијског мајора! Мајору Катанићу су се многи дивили и поштовали га. Зато су сви били огорчени немарним и омаловажавајућим понашањем краља Милана и министара. Нушић је написао песму „Погреб два раба”. (...)

Песма је изазвала сензацију и смех у београдској чаршији. Издање „Дневника” је било разграбљено. Читали су га групно за кафанским столовима, по троје-четворо на угловима улица, у редакцијама опозиционих и владиних новина. Све што је било писмено у тадашњем Београду смејало се Нушићевим стиховима. Само њиховом аутору, младом писцу почетнику није било до смеха. Краљ Милан је био увређен и

Нушић је оптужен за „увреду његовог величанства”. Првостепени суд, под председништвом судије Христића, осудио је младог писца на два месеца затвора. Кад је краљ Милан чуо за пресуду, незадовољан и љут, тражио је већу и ригорознију казну. Судство је своју независност доказало повисивши казну на две године робије. Младог писца су ухапсили и послали у пожаревачки затвор. Након робије Нушић никако не може да нађе службу јер краљ упорно није потписивао указ с његовим именом.”

Читанка са књижевнотеоријским појмовима за трећи разред гимназија и средњих стручних школа, 2016.

6. Ко је одликовао мајора Михаила Катанића орденом Светог Станислава?

- A. руска држава
- B. српска пешадија
- B. краљ Милан и српска влада

	1
--	---

7. Зашто је јавност сматрала да је понашање краља Милана немарно?

- A. јер је укинуо војне почести
- B. јер је забранио објављивање новина
- B. јер није присуствовао погребу ратног хероја

	1
--	---

8. Који од наведених догађаја најбоље доказује да је песма имала велики утицај на јавност?

- A. Разграбљено издање „Дневника”.
- B. Повисивање казне са два месеца на две године.
- B. Немогућност Нушића да нађе службу после робије.

	1
--	---

9. Ко је у свом тексту „Певање и мишљење” изнео програм српског реализма?

	1
--	---

10. Које од наведених дела садржи фантастични мотив црног детета?

- A. „Ветар” Лазе Лазаревића
- B. „Данга” Радоја Домановића
- B. „Глава Шећера” Милована Глишића

	1
--	---

11. Пажљиво прочитајте стихове песме „Сиво, суморно небо” Војислава Илића:

„А по каљавом друму, погружен у смерној туги,
Убоги спровод се креће. Мршаво, малено кљусе
Лагано таљиге вуче, а врат је пружио дуги –
И киша досадно сипи, и спровод пролази тако,
Побожно и полако.”

Који је главни мотив у наведеним стиховима?

- A. мотив смрти
- B. мотив вранца
- B. мотив путовања

	1
--	---

12. Која се тврдња односи на „Пилипенду” Симе Матавуља?

- A. Има прстенасту композицију.
- B. Тематизује покатоличавање православаца.
- B. Радња је смештена на далматинском острву.

	1
--	---

13. Коју је врсту приповедака писао Радоје Домановић?

- A. сатиричне приповетке
- B. психолошке приповетке
- B. фантастичне приповетке

	1
--	---

14. Који је књижевни критичар написао „Предговор Антологији новије српске лирике”?

	1
--	---

15. Пажљиво прочитајте стихове песме „Претпразничко вече” Алексе Шантића:

„Ми пјесме твоје, и другова свију
Што своје душе на зв'јездама грију, –
Света смо жива породица теби;

Ми као роса на самотне биљке
Падамо тихо на сва срца бона,
И у ноћ хладну многих милиона
Сносимо топле божије светиљке.

Ми здружујемо душе људи свије’!

Мртве са живим вежу наше нити:

И с нама вазда уза те ће бити

И они које давно трава крије!”

Која тврдња одражава став лирског субјекта о улози поезије у животу човека?

- A. Поезија је бекство од стварности.
- B. Поезија има искључиво естетску вредност.
- V. Поезија оживљава успомене и повезује живе и мртве.

	1
--	---

16. У којем се од наведених стихова песме „Залазак сунца” Јована Дучића налази мотив пролазности?

- A. „Још бакрено небо распаљено сија”
- B. „У бокору мртвих доцветалих ружа”
- V. „Пред вртовима океан се пружа”

	1
--	---

17. Шта је тема песме „Долап”?

- A. Пропадање старих справа и заната.
- B. Однос човека и природе у летњем пејзажу.
- V. Судбина човека изложеног патњи и неправди.

	1
--	---

18. Која је врста драмског сукоба присутна у драми „Коштана” Борисава Станковића?

- A. сукоб појединца и државе
- B. сукоб различитих друштвених група
- V. сукоб личне жеље и патријархалних норми

	1
--	---

19. У којем веку настаје књижевност авангарде?

	1
--	---

20. Која од наведених тврдњи о песми „Суматра” Милоша Црњанског одражава став лирског субјекта о човеку и свету?

- A. Смисао живота може се наћи само у завичају.
- B. Човек је трајно одвојен од природе и других људи.
- V. Свет је повезана целина у којој се простори и осећања прожимају.

	1
--	---

21. Каква је композиција песме „Туга у камену” Момчила Настасијевића?

- A. линеарна
- B. прстенаста
- B. фрагментарна

	1
--	---

22. Која тврдња најтачније приказује карактер Госпа Ноле из истоимене приповетке Исидоре Секулић?

- A. Она је религиозна и повучена, отуђена од људи.
- B. Она је традиционална и лако прихвата ставове средине.
- B. Она је снажна и хумана, посвећена раду и бризи о другима.

	1
--	---

23. Која од наведених тврдњи о роману „Сеобе” потврђује да је то роман стања?

- A. Време радње прецизно је одређено.
- B. Фокус је на унутрашњем доживљају ликова.
- B. У роману преваладају описи природе и простора.

	1
--	---

24. Које се од следећих обележја односи на књижевност Народно-ослободилачке борбе?

- A. различити покрети, правци и струје
- B. индивидуалност и интелектуализација
- B. идеолошка обојеност и политичка ангажованост

	1
--	---

25. Која збирка песама представља почетак савремене српске књижевности?

- A. „87 песама” Миодрага Павловића
- B. „Камена успаванка” Стевана Раичковића
- B. „Тражим помиловање” Десанке Максимовић

	1
--	---

26. Који је угао снимања примењен у сцени филма „Балкански шпијун” приказаној на фотографији?

- A. доњи ракурс
B. горњи ракурс
B. нормалан ракурс

	1
--	---

27. Која је од следећих реченица написана у складу с правописном нормом?

- A. Није успео победити у ничему.
B. Обукла је плаво зелену хаљину.
B. Милан неће доћи на састанак данас.

	1
--	---

28. Препишите редни број словима: 42.

	1
--	---

29. У којој су од следећих реченица правилно употребљени интерпункцијски знакови?

- A. Др. Петровић је данас на терену.
B. Мајка је рекла, „Врати се кући пре мрака.”
B. Када је стигао кући, вечерао је и легао да спава.

	1
--	---

30. Који је од наведених облика правилно транскрибован у српском језику?

- A. Диаз
B. Гандхи
B. Мухамед

	1
--	---

31. Које је врсте ситагма у реченици: „Мој омиљени тенисер је Новак Ђоковић.”?

- A. именичка
- B. прилошка
- B. придевска

	1
--	---

32. Пажљиво прочитајте следећу реченицу:

„Смејала се наглас, несташно забацивала косу и кроз смех говорила да је музика лек за све болести.”

Колико се именских предиката налази у наведеној реченици?

- A. ниједан
- B. један
- B. два

	1
--	---

33. У којој је од наведених реченица синтагма „црвена хаљина” у функцији правог објекта?

- A. Црвена хаљина је стајала у излогу.
- B. За рођендан је желела црвену хаљину.
- B. Сетила се бакине старе црвене хаљине.

	1
--	---

34. Које је врсте реченица: „Кућа је саграђена у 18. веку.”?

- A. пасивна реченица
- B. обезличена реченица
- B. реченица с логичким субјектом

	1
--	---

35. Које је врсте зависна реченица: „Радо сам слушала приче које ми је причала бака.”?

- A. допусна реченица
- B. намерна реченица
- B. односна реченица

	1
--	---

36. Која је од следећих независних реченица искључна?

- A. Нико не свира гитару, осим Ане.
- B. Послушај ме или нећеш с нама у шетњу.
- B. Море је хладно, дакле данас нема купања.

	1
--	---

37. Како се зове појава да једна реч поред основног значења има и једно или више секундарних значења?

- A. синонимија
- B. полисемија
- B. хомонимија

	1
--	---

38. Шта значи фразеологизам „остати кратких рукава“?

- A. ништа не постићи
- B. почети живети скромније
- B. скинути одговорност са себе

	1
--	---

39. У којој је од следећих реченица глагол употребљен у перфекту?

- A. Он чита књигу сваког дана.
- B. Он је прочитао књигу за један дан.
- B. Он ће прочитати књигу за једно поподне.

	1
--	---

40. Шта се од наведеног најчешће означава плусквамперфектом?

- A. Радња која се понавља у прошлости.
- B. Радња које ће се догодити у будућности.
- B. Радња која је извршена пре друге радње у прошлости.

	1
--	---